

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quo tractatur de Ministro Sacramento Pœnitentiæ. Item de Sacramentis
Extrema Unctionis, & Ordinis

Bosco, Jean a

Lovanii, 1672

Concl. II. Solus Vir est jure Divino capax Sacramenti Ordinis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73429)

Deus tribueret auxilia efficacia ad actum perfecte contritionis seu dilectionis, quo iustificari, & salvari posset; non autem quod Deus impoieret characterem, aut conferret gratiam iustificantem ex opere operato; nam iste effectus & hic modus operandi non dantur sine reali susceptione Sacramenti, ut patet ex alibi dictis.

tractationem. Ad primam itaque Respon- deo :

CONCLUSIO II.

Solus Vir est iure Divino capax Sacramenti Ordinis.

5. Probatur 2. pars Concl. exemplo Script.

Ceterum veluti certum est, praequiri Baptismum ad validam susceptionem Ordinum; ita etiam indubitatum est, non praequiri Confirmationem, quae est altera pars Conclusionis, & sumitur ab exemplo S. Scripturae; nam Apostoli fuerunt ordinati Sacerdotes & Episcopi ante Ascensionem Domini, sed Confirmationem, sive pro Confirmatione acceperunt Spiritum S. in die Pentecostes.

Hæc est doctrina Catholica contra aliquos Hæreticos de Secta Montani, vocati Catephryges & Peperiani, qui etiam feminas ordinabant, & non solum ad inferiores Ordines sed ad Sacerdotium quoque & Episcopatum promovebant, teste Epiphano Hæresi 49, ubi Episcopi quoque apud ipsos sunt mulieres, & Presbyteri mulieres, & alia, quae nihil afferre dicunt.

Probatur ratione.

Ratione autem suadetur; quia Confirmatio instituta est ad roborandum hominem in confessione Fidei; non verò ad reddendum capacem aliorum Sacramentorum. Unde baptizatus, est non confirmatus, potest suscipere absolutionem Sacramentalem, Eucharistiam, & alia Sacramenta, cur non etiam Ordines? Non enim magis mediat Confirmatio inter Baptismum & Ordines, quam inter Baptismum & alia Sacramenta, aut quàm mediat Diaconatus v. g. inter Subdiaconatum & Sacerdotium, & tamen valet Sacerdotium susceptrum à non Diacono, ut superius ostensum fuit. Non itaque Confirmatio est tale medium, per quod transire oporteat, ut perveniatur ad finem seu alium terminum.

Et S. Augustinus lib. unico de Hæresibus, Hæresi 27 in principio: Peperiani à suo quadam nominati sunt, quam invocationem de eorum dicit Epiphanius. Hanc autem isti divinum aliquid esse asserunt. Hæresim hanc vocant. Tantum dicitur mulieribus participatum, ut Sacerdotio quoque apud eos non curant.

6. Occurrit objectioni.

Neque repugnat, Episcopum non confirmatum, dare aliis Confirmationem; non enim quando dat, id facit virtute suae Confirmationis, sed solum virtute suae Episcopalis consecrationis; ac proinde dici potest, ipsam habere & continere eminenter ac virtualiter in suo Ordine Episcopali, licet non acceperit formaliter. Noane oportet, ut Sacerdos prius formaliter acceperit Extremam Unctionem, antequam eam aliis possit conferre? Clarum est quod non; id quod ideo, quia illam præbere potest & præbet ex vi Ordinis Sacerdotalis, quem supponitur formaliter habere.

Nam, ut ait Apostolus ad Gal. 3, v. 28. Non est Iudeus neque Græcus: non est servus neque liber: non est masculinus neque femina. Unus enim res sumus omnes in Christo Iesu. Igitur non est differentia unius & alterius sexus, ac proinde utique est capax Ecclesiasticorum Ordinum.

Ita Hæretici illi, ut colligitur ex Epiphano supra, dum verbis præallegatis contentum atterit: In Christo enim Iesu neque masculus neque femina, quasi diceret ideo Episcopi apud ipsos sunt mulieres, & Presbyteri mulieres, quia apud Christum, qui hos Ordines instituit, non est differentia unius & alterius sexus.

Itaque nemo dare potest, quod non habet, scilicet quod non eminenter saltem ac virtualiter continet in sua superiori potestate ad operandum talem effectum. Quinimmo sine ea superiori potestate, ipsa Confirmatio aut Extrema Unctio formaliter accepta & habita, minime sufficit ad dandam aliis Confirmationem aut Extremam Unctionem.

Accedit, quod idem Apostolus 1. Tim. 2, postquam docuit, quales esse debeant Episcopi & Diaconi, actum subiungat v. 11. Mulier simulter pudica, non detrahentes sibi, sicut in omnibus. Mulieres utique in Ordinibus Ecclesiasticis constitutas.

7. An peccet, qui ordinatur absque prævia Confirmatione.

An autem peccet, & graviter peccet, qui ordinatur absque prævia Confirmatione, latius discussimus Parte 1. huius Operis Disp. 3. Sect. 3. Concl. 5. ad quam remitto Lectorem, deinceps acturus de aliis questionibus supra propositis, quæ singulæ, sicut dixi, habent suas difficultates, & ideo merentur longiorem

Et c. 5. v. 9 Vidua eligatur (Colligitur ad certum ministerium & Ecclesiasticum Ordinem) non minus sexaginta annorum, que fuerit unus vir uxor. Sicuti cap. 3. v. 12. de Diaconis dicitur: Diaconi sint unus uxoris viri.

Denique scribens ad Rom. c. 16. v. 1. ait: Commendo autem vobis Phœben sororem nostram, qua est in ministerio Ecclesie, qua est in Cæthes. Ubi in textu græco legi potest, Quæ est Diaconissa, nam idem est minuter latine, quod Diaconus græcè.

Enimverò non semel in antiquis scripturis & historiis Ecclesie, nominantur Diaconisse, & Presbyterisse, & Episcopisse. Immo in ipsius Apostolicis Constitutionibus Clementis lib. 8. c. 19. assignatur modus, quo ordinari debet Diaconissa, in hæc verba: De Diaconissa verò Barbolomæus constituo, ut manus ei Episcopus imponatur.

nas presentibus Presbyteris, & Diaconis ac Diaconis. Et dices: Deus aeternus; Pater Dominus nostri Iesu Christi, qui viri & mulieris auctor es; qui Mariam, Deoram, Annam, & Oldam Spiritu sancto implevisti; qui non duxisti indignum, ut Filius tuus unigenitus ex muliere nasceretur; qui in tabernaculo testimonium, & in templo custodes feminas ianuis tuis sanctis prefecisti: ipse etiam nunc respice hanc ancillam electam ad ministerium; & da ei Spiritum sanctum: & mandam esse ab omni inquisitione carnis & spiritus, ut opus sibi impositum dignè perficiat ad gloriam & laudem Christi tui. Cum quo tibi gloria & adoratio & sancto Spiritui in saecula, Amen.

non est dictum Apostoli, tamquam stituentis; sed, Non permitto, quia nec Christus permisit.

Quod probat evidenti argumento, dicens: Cuius argumentum evidens accipitur quia nec Matrem suam posuit in aliquo gradu Ordinis in Ecclesia, cui nulla alia potuit, vel non poterit in sanctitate equiparari.

13. Probat evidenti argumento.

Quæris rationem naturalem? Ratio autem naturalis (prosequitur Doctor) hinc dicitur consonat, quam Apostolus innuit 1. ad Cor. 14. Nam natura non permittit mulierem saltem post lapsum, tenere gradum eminentem in specie humana; siquidem est dictum sibi in poenam peccati sui Gen. 3. Sub viri potestate eris, Hec ille.

Ratio naturalis.

Subscribo verba Apostoli ex 1. ad Cor. 14. v. 34. & 35. Mulieres in Ecclesia taceant, non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut & iex (Gen. 3.) dicit, si quid autem voluit discere, domi viros suos interrogent. Turpe est enim mulieri loqui in Ecclesia. Iam autem Episcopus, Presbyter, & Diaconus, in Ecclesia docent ex officio, & alius præfunt.

1. Cor. 14

Audiamus Epiphanium supra: Esi, inquit, mulieres apud ipsos in Episcopatum ac Presbyterium furciantur propter Evam, audivi ea tamen Dominum dicentem: Ad virum tuum refugium tuum, & ipse tibi dominabitur. Latet item ipsos Apostolicus sermo: Mulieri non permittitur loqui, neque auctoritatem in virum habere. Et rursus: Non enim est vir ex muliere, sed mulier ex viro. Et Adam non est deceptus, sed Eva prima decepta in transgressione fuit.

Epiphanius.

Si dixeris, ergo saltem Subdiaconatum & minores Ordines poterunt recipere; nam neque Subdiaconus, neque Acolythus &c. ex officio docent in Ecclesia, aut alius præfunt.

14. Obiectio.

Respondeo N. C. quia saltem disponunt isti Ordines ad docendum & præfidentum in Ecclesia; uti etiam tonsura, tamen non sit Ordo propriè dictus; ut proinde communior sententia doceat, neque tonsuræ mulierem esse capaxem (quidquid in contrarium dicat Palud. 4. dist. 25. qu. 3. art. 1. eò quòd sit ab Ecclesia instituta) quia dispositio nequit introduci in subjectum, quod non est capax forme principalis.

Solutio.

Mulier non est capax tonsuræ contra Paulanum.

Sic quippe fons vini v. g. incapax est illius benedictionis, quæ disponit aquam ad Sacramentum Baptismi, eò quòd vinum non sit apta materia Baptismi; ergo similiter mulier incapax est tonsuræ Clericalis, quæ disponit ad altiores Ordines, quia non est aptum subjectum altiorum Ordinum.

Apposuit Doctor Seraphicus 4. dist. 25. a. 2. q. 1. in principio: Nullus, inquit, habet possibilitatem ad Ordinem, qui non habet ad tonsuram coronam: & nullus ad hoc habet naturalem aptitudinem, quem decet semper habere velatum caput. Sed eò solum virum per naturam decet orare capite non velato, mulierem autem velato capite, sicut dicitur 1. Cor. 11. quod & ipsa natura docet, ergo &c.

15. Est sententia Doctoris Seraphici.

Hhhh;

Hec

11. Tertia probatio.

In quibus verbis aliud fundamentum illorum Hæreticorum infirmatur, videlicet, quòd tam in veteri, quàm novo Testamento aliqua mulieres fuerint Prophetissæ.

Audiamus Epiphanium supra: Testimonia, inquit, multa producantur, gratiam dantes Eva, quòd prima de ligno prudentiæ comedit. Et sortem Moysis velut Prophetissam in testimonium afferunt earum, quæ ab ipsis in Clerum constituentur mulierum. Immo quatuor, inquit, filia erant Phisippo prophetantes.

12. Propter has probationes non est recedendum à doctrina Catholica.

Nihilominus neque propter hæc fundamenta, neque propter alia, quæ fortassis possent excogitari, recedendum iudico à communi doctrina Catholica & Apostolica, quàmvis non expressè revelata in Scriptura sacra, ad nos tamen per continuam traditionem & universalem praxim Ecclesiæ derivata, videlicet solos viros & nullo modo feminas esse capaces Ordinum, qui tales propriè sunt & vocantur; ita ut quàmvis de reliquo adhiberetur totus Ordinationis ritus circa aliquam feminam, quantumcumque sanctam ac Deo charam & aptissimam ad executionem Ordinum, nihil equidem fieret, ex solo defectu & incapacitate subiecti.

de qua ita dicitur Socrates.

De hac veritate ita discorrit Doct. Subt. 4. dist. 25. q. 2. n. 3. & 4. hic breviter dico; quòd excludit ab Ordine vel Ordinum susceptione, vel non posse suscipere Ordines, potest intelligi tripliciter, videlicet vel non posse debite & honeste: vel non posse licite, quia est contra præceptum: vel nullo modo posse etiam de facto, ita quòd si attemptetur fieri, nihil fiat...

Isiud non posse tertio modo est in muliere. Quod non est tenendum tamquam præceptum per Ecclesiam determinatum, sed habetur hoc à Christo: non enim Ecclesia præsumpsit totum sexum mulierem privasse sine culpa sua, actu, qui possit sibi licite competere, qui esset ordinatus ad salutem mulieris, & aliorum in Ecclesia per eam; quia hoc esse videretur maxime in utilitate, non solum in eò sexu, sed etiam in paucis personis. Nunc autem si de lege divina licite possit competere mulieri Ordo Ecclesiasticus, possit esse ad salutem & eorum & aliorum per eas. Et quòd dicit Apostolus 1. ad Tim. 2. Docere mulierem non permitto, intelligens de doctrina publica in Ecclesia,

Hæc sunt verba Apostoli v. 3. & sequentibus: *Volo autem vos scire, quod omnis viri caput Christus est; caput autem mulieris vir: caput verò Christi Deus. Omnis vir orans ut prophetaus velato capite deturpat caput suum. Omnis autem mulier orans aut prophetaus, non velato capite deturpat caput suum: Vnum enim est ac si decalvetur. Nam si non velatur mulier, roncatur. Si verò turpe est mulieri tonderi aut decalvari, velet caput suum. Vir quidem non debet velare caput suum: quoniam imago & gloria Dei est.*

Et quoniam (ut notat Bonaventura supra) in hoc Sacramento homo quodammodo fit Deus sive divinus, dum potestatis divinæ fit particeps; & solus vir ratione sexus est imago & gloria Dei, ideo nullo modo mulier potest ordinari.

16. **Objectio.** Hinc si objicias: Legitur Judic. 4. quod Debbara judicavit Israël, & ei præfuit. Respondet Doctor Seraph. supra ad 1. Quod illa fuit potestas temporalis non spiritualis. Mulieribus autem bene licet temporaliter dominari, sed non spirituali dominio. Cujus ratio est; quod ille, qui dominatur, gerit typum capitis Christi; quoniam ergo mulier non potest esse caput viri, ideo ordinari non potest.

Ad aliud quod objicitur, de Abbatissis, quibus committuntur Monasteria regenda; Respondet ibidem præfatus Doctor: Quod non habent locum pralationis ordinaria (id est, jurisdictionis propriè dictæ in spiritualibus) sed quasi loco Abbatis sunt substituta, propter periculum cohabitandi cum viris; unde non possunt ordinare, absolute nec ligare: officium autem sacerdotale vel etiam cuiuslibet Ordinis cui datur, ordinariè eidem datur etiam potestas ista (aut saltem ad eam disponitur) & Ordo significationem habet (scilicet Christi mediatoris, qui solum in virili sexu fuit) qua non competit mulieri, quævis regimen (domesticum, imò & politicum in temporalibus) competat feminis.

17. **Tertia objectio ex Scoto.** Deinde objicit sibi Scotus supra n. 5. Ubi idem agens, & passum ejusdem speciei, ibi est idem effectus: sed Episcopus est idem agens, & pono quod eodem modo intendat hic & ibi; vir & mulier, & anima viri, & mulieris, passiva ejusdem speciei: ergo si Episcopo aliquid agente, anima viri recipiet characterem, sequitur, quod ipso idem agente circa mulierem, ipsa idem recipiet.

Solutio ex eodem. Respondet Doctor: Major est vera de agente inducente formam, & agente naturali: sed si voluntarie agat & contingenter, non est verum quod idem agat, sed poterit non agere. Si autem non inducat, sed tantum facit quemdam actum, ad quem alius inducat, qui voluntarie inducit in illud passum, in quo proponit inducere, Major non est vera, & ita est in proposito. Et istud argumentum est bonum ad probandum, quod minister nullum actum necessarium facit, ad quem necessarius sequitur effectus Sacramenti, sed tantum contingenter, ut in pluribus ex passione divina.

Hinc si Christo placuisset, non est dubium, quin etiam mulier potuisset esse capax effectus hujus Sacramenti. Scripturæ itaque, & rationes jam allegatæ, non videntur probare, nullam magnam congruentiam contrariæ voluntatis; id est, probant, maximè convenientes fuisse, ut mulieres excluderentur à susceptione hujus Sacramenti; interim ratio fundamentalis & prior, est voluntas Christi, quæ, sicut dicitur, probatur ex perpetua praxi totius Ecclesiæ tam Latinæ, quam Græcæ.

Et, quod bene notandum est, etiam à principio mundi nulla mulier, etiam ipsa Eva, legitur Sacrificium Deo obtulisse, non solum apud homines justos & fideles; sed etiam apud barbaras nationes. Deus etiam in veteri Lege ex solis viris Sacerdotes elegit, & Levitas ministerium Altaris. Cuius Anna filia Phauelis Prophetissa esset, ut patet Luc. 2. v. 36. Et erat Anna Prophetissa filia Phanuel tribu Aser. Nos ipsam tamen legimus, et Sacrificium commisitum fuisse.

Quæris à me; cur potius mulier possit esse Prophetissa, quam Presbyterissa? Respondet Doctor cum Doctore Angelico 4. dist. 25. q. 2. a. 1. q. 1. ad 1. Propetia non est Sacramentum, sed donum Dei, unde non exigitur ista significatio, sed solum res. Et quia secundum tenorem legis, quæ per animam, mulier non differt à viro, cum quantum mulier immatur melior quantum ad etatem matris viris, ideo donum prophetiæ, & alia hujusmodi potest accipere, sed non Ordinis Sacramentum.

Aliam solutionem adhibet Richardus 4. dist. 25. n. 4. q. 1. ad 3. Quod per prophetiam non datur mulieri potestas ulla super viros, secus per Sacramentum Ordinis. Ratio est, quia voluntas Dei; scimus quippe ex Scripturis mulieres fuisse Prophetissas, non scimus tamen Sacerdotes aut Levitas, immo oppositum videmus.

Supere est alia argumenta Hæreticorum diluamus. Itaque ad locum Apostoli ad Gal. 3. respondet Scotus supra nu. 6. Quod præterea ad gloriam consequendam, & ad gratiam habendam, non est distinctio in lege Christi inter masculinam & mulierum: quia tantam gratiam habere, & tantam gloriam attingere potest illa, sicut iste: sed quædam ad gratiam excellentem habendam in Ecclesia, bene habet distinctio inter virum & mulierem in lege Christi, quia hoc consonat legi naturæ.

Et sanè instituto Pauli hæc responsio optinet quadrat; quippe ibi Paulus non ageret de ministris Templi, & Ecclesiæ Dei, sed de generali fidelium justificatione & adoptione virtute Fidei in Christum, ut patet ex verbis 2. ad Cor. 27. Omnes enim filii Dei estis per fidem, quæ est in Christo Iesu. Quicumque enim in Christo baptizati estis, Christum induistis. Ut autem decoretur omnibus indiscriminatim hanc justificationem per fidem communicari, illud subiungit: non est Iudæus neque Græcus, non est servus neque liber, non est

est masculus, neque femina, videlicet apud Deum, quod attinet ad adoptionem in Christo per fidem ejus.

21. Resp. Scoti ad antiqua jura, in quibus nominantur Diaconissa &c.

Venio ad antiqua jura, in quibus feminae nominantur Diaconissa, Presbyterissa & Episcopissa, & ad ea respondet Scotus supra: Forè in Gracia uxor Presbyteri potest dici Presbyterissa, ubi Sacerdotes utuntur liberè matrimonio prius contracto: sed apud nos Latinos, ubi castitas, non conjugalis, sed simpliciter, est Ordini annexa, Presbyterissa potest dici aliqua bona matrona vidua, vel perfecta inter alias mulieres, vel forè in collegio illa, qua praestit omniibus aliis, ut Abbatisa inter Moniales, sed ista non habet per hoc gradum altiore Ordinis, immo nec praementiam respectu alicuius viri. Consimiliter potest dici ad illud de Diaconissa, quod illa cui competit ex ordinatione Abbatisa vel collegii legere homilia in matutino potest dici Diaconissa; sed ille non est actus alicuius Ordinis.

22. Valquez.

Quia autem Valquez disp. 245. c. 3. (ubi longè & latè explicat hanc rem, adductis variis causis, ob quas antiquo tempore in Ecclesia Latina & Græca mulieres his nominibus fuerint appellatae) nu. 18. dicit, Scotum nullo canonone aut antiqua historiâ suam opinionem confirmare; confirmo ego eam ex cap. 18. dist. 32. sequentis tenoris: Presbyter quidam sibi commissam regebat Ecclesiam, cum magno timore Domini, qui ex tempore accepti Ordinis, Presbyter am suam, ut sororem diligens, sed quasi hostem cavens, ad se propius accedere non sinebat &c. Ita Greg. in Dial. lib. 4. c. 2.

Confirma. tur hæc respon. ex c. 18. dist. 32.

& Concil. Laod. c. 11.

Et Concilium Laodicense cap. 11. Mulieres, qua apud Græcos Presbyteræ appellantur, apud nos viduae, seniores, univiræ & matricariae appellantur, in Ecclesia tanquam ordinatas, constitui non debent. Ita refertur apud Grat. supra c. 19.

23. Item ex Conc. Turonensi 2.

Item in Concilio Turonensi 2. can. 9. aliàs 14. Episcopum Episcopam (id est, uxorem) non habentem, nulla sequatur turba mulierum.

Et can. 20. aliquantulum à principio: Nam si inventus fuerit Presbyter cum sua Presbyterissa, aut Diaconus cum sua Diaconissa, aut Subdiaconus cum sua Subdiaconissa, annum integrum excommunicatus habeatur.

& Concil. Alufiod. cap. 21.

Item can. 21. Concilii Alufiodorensis: Non licet Presbytero in uno lecto post acceptam benedictionem cum Presbyterâ (id est, uxore suâ) dormire, nec in peccato miscere: nec Diacono (cum Diaconissa) nec Subdiacono cum Subdiaconissa. Utique, quia in Ecclesia Latina, ad hos Ordines nemo conjugatus promovebatur, nisi ex mutuo consensu, ipse & uxor votum continentiae prius emitterent. Et ideo in eodem Concilio can. 22. statuitur: Non licet relicta Presbyteri, nec relicta Diaconi, nec Subdiaconi post eius mortem matrimonium accipere.

Ex his sic argumentor: Si in Ecclesia Latina uxor Presbyteri appellabatur Presbyteræ, tamen usus conjugii foret illicitus, quanto magis in Ecclesia Græca poterat sic appellari,

ubi usus conjugii aliquando erat licitus? Et idem dici potest de Diaconissa, & Subdiaconissa.

Interim cap. 23. 27. q. 1. ex Conc. Calced. c. 15. refertur, quod sequitur: Diaconissam non debere ante annos 40. ordinari statimus, & hoc cum diligenti probatione, Si vero Ordinationem susceperit & quancumque tempore observaverit ministerium, & postea se nuptis tradiderit, in mariam faciens gratia Dei, hac anathema sit cum eo, qui in nuptis illius convenierit.

24. Abbatisa in Concilio Calced. cap. 15. vocatur Diaconissa, juxta Gloss. ibi.

Ubi Gloss. verb. Diaconissam. Id est, inquit, Abbatisam. Et verb. Ordinari. Mulieres non recipiunt characterem, impediens sexu & constitutione Ecclesia; unde nec officium Ordinum exercere possunt 23. dist. Sacras: nec ordinatur hæc, sed fundatur super eam forè aliqua benedictio, ex qua conquirebatur aliquod officium spirituale; forè legendi homilia vel Evangelium ad matutinas, quod non licebat illi.

Verùm (inquit Aversa q. 3. sect. 4. §. Ex his) hoc neque invenitur in antiquis historiis & Patribus: neque consonat verbis Apostoli, qui prohibebat & turpe censebat mulieres loqui in Ecclesia, etiam ad interrogandum, quanto magis ad homilia legendas. Hæc ille.

25. An mulieres possint legere homilia ad Matutinas. Aversa.

Sed contrarium patet ex quotidiana praxi. Apostolus intelligendus venit de locutione & interrogatione quasi auctoritativa, ex aliqua superioritate inter viros, ut patet ex dictis sup.

An autem Concilium illud per Diaconissam intellexerit Abbatisam, & per ministerium lectionem homiliarum vel Evangelii, nihil non constat; neque est necessitas sic intelligendi, sed de his intelligi possunt illa verba Concilii, de quibus loquitur Epiphanius Hæresi 79. ibi: Et ministrarum quidem Diaconissarum appellatarum Ordo est in Ecclesia, sed non ad sacrificandum, neque ut quidquam aggredi permittantur; verùm reverentia gratia muliebris generis, aut propter horam balnei, aut visitationis, affectionis aut laboris. Et quando nudatum fuerit corpus mulieris, ut ne à viris sacrificantibus conspiciatur, sed à ministrante muliere, cui præcipitur à Sacerdote ut curam gerat ad tempus indigentis mulieris, in tempore denudationis corporis ipsius, ita ut ordo bona discipline & Ecclesiasticae bonæ constitutionis valde scientiæ munitus sit in mensura regula.

Non est necessitas sic intelligendi Conc. Calced.

Epiphanius.

Ubi notandum est primò, illis verbis: Sed non ad sacrificandum, neque ut quidquam aggredi permittantur, denotare voluisse Epiphaniam, Ordinem Diaconissarum non esse ad sacrificandum, aut aliquid per se ipsas perficiendum, videlicet ad aliquod perficiendum mysterium, sicut Sacerdos Sacramentum perficere dicitur; sed tantùm ad ea, quæ ipsis commissa fuerint exequenda: nam paulò inferiùs de Diaconis subdit: Nam neque Diaconis in Ecclesia creditum est, ut aliquid mysterium perficerent, sed solum ut ministrarent, & exequantur commissa.

26. Ordo Diaconissarum non est ad sacrificandum.

Noian.

Quod fuerit eorum ministerium ex Epiphania.

Notandum 2. ministerium, quod ibi assignat, erat, curam gerere ad tempus indigentium mulierum, ut si propter aliquam aegritudinem illarum, aut necessitatem, quæ indigentibus non raro accidit, aliquando esset opus balneo, aut earum corpus inspicere & visitari oporteret, Diaconissæ assisterent, neque opus esset virorum adiumento, ut ne ab ipsis Sacerdotibus corpora mulierum nuda aspicerentur. Quod utique ministerium religiosis feminis valde erat conveniens, cum opus esset pietatis & misericordiæ erga indigentes & pauperes, quæ eo remedio indigebant, neque à viris etiam religiosis decens erat in ea occasione exhiberi.

Cur autem Epiphanius non meminerit aliorum ministeriorum, quæ enumerat Clemens in Constitutionibus, forte quia tempore ipsius apud Græcos non erant in usu. Placet interim ea ministeria hæc subscribere.

27. Varia ministeria ex Clemente Rom. Primum.

Primum habetur lib. 2. cap. 26. aliàs 30. ibi: *Diaconissam verò honorate, ut representet vobis Spiritum sanctum, nihilve ea agat aut loquatur absque Diacono, sicut neque Spiritus sanctus quodquam privatim agit aut loquitur, quin potius ad honorem Christi voluntatem eius spectat. Et ut non contingit credere in Christum, sine doctrina Spiritus sancti, sic ad Diaconum aut Episcopum nulla mulier sine Diaconissa accedat. Igitur munus Diaconissarum erat, instruere alias mulieres, easque ad Episcopum alloquendum adeuntes comitari.*

Secundum.

Aliud officium attribuit eis Clemens eodem lib. c. 57. aliàs 61. ibi: *Ianitores stent ad introitus virorum custodiendi causa, Diaconissæ verò ad mulierum, utriusque inflat eorum qui in navi recensent vectores; in tabernaculo enim testimonii, & in templo Dei eadem ratio & forma observabatur.*

28. Tertium.

Tertium officium refert lib. 3. c. 15. hisce verbis: *Eliges quoque Diaconissam fidelem & sanctam ad ministrandum mulieribus. Evadere enim solet aliquando in quibusdam domibus, ut non possis propter infideles mittere Diaconum ad mulieres, mittere verò possis Diaconissam propter cogitationes improborum; ad multa enim indigemus Diaconissâ; ac primum quidem cum mulieres baptizantur, utget quidem eis Diaconus frontem tantum oleo sancto; post eum verò illimet eas Diaconissa. Non enim opus est, ut viri inspiciant feminas.*

Quartum.

Quartum eodem lib. cap. 16. Tu igitur Episcopo ad exemplum illud unges oleo sancto caput eorum, qui baptizantur &c. Ac virum quidem suscipiet Diaconus, mulierem verò Diaconissa, ut honeste, & à quibus decet, fiat signum in fratribus.

29.

Ex quibus omnibus patet, nullas mulieres sive virgines, sive viduas, ullo umquam tempore in Latina aut Græca Ecclesia ita fuisse ordinatas seu deputatas in Episcopissas, ut alias etiam ordinare possent, aut munus aliquod proprium exercere; similiter in Presbyteras, ut offerre possent Sacrificium, absolvere à peccatis &c. neque in Diaconissas aut Subdiaconissas, Acolythas, Oltiaras &c. ad munus ali-

quod proprium Diaconorum, Subdiaconorum &c. exercendum.

Nam quod supra ex Clemente dicitur, quod consueverint prædictæ Diaconissæ stare ad portas templi, per quas mulieres ingrediebantur, factis non est, ut dicamus eas fuisse ordinatas Oltiaras; nam illis non erat demandata custodia templi, sicut Oltiaris, sed adjuvabant in hoc Oltiaros, pro ipsis stando ad portas illas; quia id magis honestum videbatur. Quod verò attinet ad repellendum indignas & excommunicatas, existimo cum Valquez supra in fine cap. potestatem ex Ordinatione penes Diaconissas non fuisse, licet ipsæ monere possent & deberent Oltiaros.

Cæterum quis non videt, planè conveniens fuisse, ut ad prædicta ministeria sive in templo, sive extra templum eligerentur mulieres prædictæ, non detrahentes, sobriæ, fideles in conversationibus? Audiamus Clement. lib. 6. Const. c. 19. in fine: *Diaconissa, inquit, eligatur virgo pudica; si autem non fuerit virgo, sit saltem vidua, quam nupserit & fidelis atque honorata sit. Ergo non virgines, quam viduas eligebantur.*

Et verò unam ex Diaconissis fuisse Phœben (virgo, an vidua fuerit, non legitur) quam commendat Apostolus ad Rom. 16. v. 1. opprobrio credibile est.

Hæc autem Diaconissæ benedictione aliquâ & ceremoniâ ordinabantur, ut constat ex aliis prædictis ex lib. 8. Const. Clement. cap. 19. aliàs 26. quæ tamen benedictio, uti & ipsa nomen Diaconissarum, jam pridem ex fidelium cœtu sublata sunt; quamvis adhuc in Pontificali habeatur, & in praxi retineatur, benedictio & consecratio quedam virginum, uti etiam benedictio & coronatio Reginæ.

Et sicut olim vidua, non minus sexagenariorum, secundum Apostolum 1. Tim. 4. quæ fuerat unius viri uxor, cooptabatur in eundem seu statum vidualem, sine alia specialis benedictione seu consecratione, præmissis tantum voto continentie; ita hodie instituitur in eundem religiosus ac professionis solemnis, tam pro feminis, quam pro viris virginibus, conjugibus, & viduis; & Moniales quoque gaudent immunitate fori & canonis, sicut Clerici & Monachi; sed hæc omnia sunt prolixius dicta ab omnibus Ordinibus, ut patet.

Quæris à me, unde constet, quod olim fuerit gradus seu status viduarum, distinctus à Diaconissis? Respondeo ex Clement. lib. 8. Constit. ubi postquam c. 19. & 20. aliàs 26. & 27. descripsit Ordinationem seu benedictionem Diaconissæ, cap. 25. aliàs 31. refert constitutionem Thaddæi de viduis, hisce verbis: *Et ego Lebbaus cognomento Thaddæus hæc de viduis constituo: Vidua non ordinatur, sed si iam dum verum amiserit & castè & laudatè vixerit, & domesticarum diligentem curam habuit, ut honestissime illa & purissima summa Iudith & Anna, cooptaret in gratiam*

vidualem. Sin verò paulò ante virum amisit, nec ei credatur, sed potius adolescentia tempore disjunctur; aliquando enim passionibus cum hominibus consensuerunt, nisi fortiori frano cohibeamur.

Item eodem lib. c. 7. sub finem ait: Viduas igitur oportet esse honestas, graves, obedientes Episcopis, Presbyteris, Diaconis, ad huc etiam Diaconissis. Ubi planè distinguit viduas à Diaconissis, neque enim sibi ipsis obedientes esse poterant.

33.
De talibus viduis loquitur Apostolus. 1. Timot. 5. & Clem. Rom. l. 3. Concl. c. 1.

Atque de his viduis loquitur Apostolus 1. Tim. 5. v. 9. Vidua eligatur non minus sexaginta annorum, quæ fuerit unius viri uxor. Et Clemens lib. 3. Concl. cap. 4. Viduas verò constituit non minoris ætatis, quam annorum sexaginta. Et rationem adjungit: Vt quodammodo propter ætatem ipsam pro rato & stabili habeamus, carere eas suspitione nubendi iterum. Si verò adolescentiorem in gradu viduali constitueritis, & viduitatem in adolescentia non ferens nupsit, gloriam gradus vidualis dedecorabit, rationemq; Deo reddet, non quidem quia iterum nupsit, sed quia promissionem suam non servavit, quæ quasi habenas quasdam Christo dirupit, quia non venit cum fide & metu Dei ad servandam promissionem. Quocirca oportet non temerè, neque inconsideratè promissionem (continentiæ) facere, sed ratiè; melius est enim ei non fecisse votum, quam fecisse & non reddere.

Hinc Apostolus supra v. 11. & 12. Adolescentiores autem viduas devota. Cum enim luxuriatæ fuerint in Christo, nubere volunt; habentes damnationem, quia primam fidem (puta votum continentiae) irritam fecerunt.

34.
De duplici motivo sibi electio illatum.

Porto ex duplici motivo fiebat electio illatum viduarum. Primum ad hoc, ut in rebus temporalibus ministrarent & intervirent: de quo ministerio legitur Act. 6. v. 1. In diebus autem illis, crescente numero discipulorum, factum est murmur Grecorum adversus Hebræos, eo quod despicerentur in ministerio quotidiano vidua eorum. Secundum è converso, ut iis per pietatem Ecclesiæ subveniretur de providentibus & elemosynis communibus. Unde dicit Apostolus supra v. 16. Si quis fidelis habet viduas, ministrat illis, & non gravetur Ecclesiæ, ut iis, quæ verè viduæ sunt (id est, penitus desolata) sufficere possit.

Quæ cum ita sint, liquidd constat, argumenta Hereticorum, supra ex Apostolo desumpta, nullius esse momenti; ac proinde propter ea, & alia similia, nullatenus esse recedendum à sententia communi Catholicorum, quæ negat mulieribus capaciatem, non solum licitè & honorè, sed etiam validè suscipiendi aliquem Ordinem propriè dictum; immo nec Tonsuram, etsi non sit Ordo propriè dictus. Solut itaque vir est capax.

Sed nunquid omnis vir? Hæc est secunda quæstio, pro qua instituitur

CONCLUSIO III.

Omnis Vir jure divino est capax Sacramenti Ordinis.

Intelligo Conclusionem etiam de Hermaphrodito, id est, habente utriusque sexum, si tamen virilis sexus in eo prævaleat; tunc enim simpliciter est, & denominatur vir, quàmvis alioquin propter irregularitatem, aut cerè propter nimiam indecentiam, absque dispensatione illicitè ordinaretur. Sin autem prævaleat sexus fœmineus, cum tunc non vir, sed simpliciter sit & denominetur fœminas, etiam invalidè ordinaretur juxta Conclusionem præcedentem.

35.
An Hermaphroditus sit capax Ordinis.

Quid ergo, inquis, si sexus sit æqualis, id est, si possit utroque uti? Respondeo; sequitur conditionem infirmioris sexus, est etiam magis inclinatur ad usum sexus virilis. Ratio; quia simpliciter non est vir.

Quæris rursum; quid si prævalerit sexus virilis, quando fuit ordinatus, & postea mutetur? Respondeo; non amittere characterem; quem semel suscepit; quia indelebilis est, ut patet ex dictis proprio loco.

Quod principaliter hic quæritur est; an infans ante usum rationis (& eadem est ratio de perpetuo amente) validè ordinetur, etiam absque consensu parentum, aut eorum, qui loco parentum, ejus curam gerunt?

36.
An infans valide ordinetur.

Affirmat Doctor Subt. 4. dist. 25. q. 2. n. 3. ibi: De tertio modo non posse (scilicet validè) dico; quod istud non invenitur in puero, & hoc respectu cuiuscunque Ordinis, etiam facti, quia potestas exequendi aliquem actum, vel gradus, quo quis potest illum actum exercere, potest duratione præcedere actum illum, vel potentiam propinquam ad actum illum: Ordo non est nisi gradus disponens ad ministrandum in determinato gradu Ecclesiastico; ergo ille potest competere, antequam solutus impedimentis sit in potentia propinquæ ad exercendum illum actum: Nè ibi requiritur consensus ad impressionem characteris, sicut nec in minoribus Ordinibus. Ita Scotus & alii Doctores communiter.

Affirmat Scotus.

Excipio Durandum 4. dist. 25. qu. 2. nu. 8. ubi generaliter docet, solos adultos, id est, rationis compotes, exclusis infantibus, posse validè ordinari; Petrus Soto de Instir. Sacerd. lect. 5. de Ord. qui dubitat de majoribus Ordinibus; & Paludanum 4. dist. 25. qu. 3. ubi licet admittat infantes posse validè ordinari, non tamen absque consensu parentum, sicut & hunc consensum dixerat necessarium ad validitatem Baptismi.

37.
Negat Durandum.

Petrus Soto dubitat de majoribus & Palud autem requirit consensum parentum.

Sed, sicut hoc falsum ostendimus suo loco, ita & illud falsum esse non dubitamus; cum neque ex Scriptura, neque ex Conc. & SS. Patribus,

Rejicitur Palud.